

II

(Komunikaty)

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI

COVID-19

Wskazówki dotyczące wprowadzenia w życie tymczasowego ograniczenia innych niż niezbędne podróży do UE, uproszczenia zasad tranzytu do celów repatriacji obywateli Unii oraz skutków dla wspólnej polityki wizowej

(2020/C 102 I/02)

Epidemia koronawirusa objęła cały świat i doprowadziła do wprowadzenia rozmaitych środków w celu ograniczenia tempa przenoszenia zakażenia. W dniu 10 marca 2020 r. szefowie państw lub rządów podkreślili potrzebę przyjęcia wspólnego europejskiego podejścia i ścisłej koordynacji we współpracy z Komisją Europejską. W szczególności zwrócono się do ministrów zdrowia i ministrów spraw wewnętrznych, aby codziennie się ze sobą konsultowali w celu zapewnienia właściwej koordynacji oraz aby dążyli do wypracowania wspólnych europejskich wytycznych ⁽¹⁾.

Skala globalnego zagrożenia, z jakim mamy dziś do czynienia, wskazuje na bezwzględną potrzebę koordynacji działań na poziomie UE, aby maksymalnie zwiększyć potencjalne oddziaływanie środków podejmowanych na poziomie krajowym.

W tej sytuacji dnia 16 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady ⁽²⁾, wzywając do wprowadzenia tymczasowego ograniczenia innych niż niezbędne podróży do UE ze względu na COVID-19 („komunikat”). Celem komunikatu było zapewnienie, aby działania podejmowane na zewnętrznych granicach UE były spójne i odpowiednie.

Komunikat ten stanowi uzupełnienie wytycznych Komisji dotyczących środków zarządzania granicami w celu ochrony zdrowia i zapewnienia dostępności towarów i usług podstawowych ⁽³⁾ („wytyczne”), które opracowano w celu ochrony zdrowia obywateli, zapewnienia właściwego traktowania osób, których podróz jest niezbędna, oraz zagwarantowania dostępności towarów i usług w UE.

W komunikacie podkreślono, że granice zewnętrzne UE powinny stanowić strefę bezpieczeństwa oraz że państwa członkowskie i państwa stowarzyszone w ramach Schengen powinny ograniczyć wszelkie podróże inne niż niezbędne z państw trzecich na obszar UE+. Wskazano wyraźnie, że państwa te mogą na granicach zewnętrznych odmówić wjazdu „tym obywatelom państw trzecich niebędącym rezydentami, u których występują istotne objawy lub którzy byli szczególnie narażeni na ryzyko zakażenia i których uznano za zagrożenie dla zdrowia publicznego” ⁽⁴⁾.

W dniu 17 marca 2020 r. szefowie państw lub rządów poparli wezwanie do wzmocnienia granic zewnętrznych przez zastosowanie skoordynowanego tymczasowego ograniczenia innych niż niezbędne podróży do UE przez okres 30 dni, w oparciu o podejście zaproponowane przez Komisję. Szefowie państw lub rządów zatwierdzili też wytyczne w sprawie zarządzania granicami ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2020/03/10/statement-by-the-president-of-the-european-council-following-the-video-conference-on-covid-19/>

⁽²⁾ COM(2020) 115 z 16.3.2020.

⁽³⁾ C(2020) 1753 z 16.3.2020.

⁽⁴⁾ Zob. wytyczne, sekcja IV pkt 15.

⁽⁵⁾ Ograniczenie podróży zastosowały wszystkie państwa członkowskie (z wyjątkiem Irlandii) oraz państwa stowarzyszone w ramach Schengen.

Na podstawie środków krajowych przyjętych w celu zapewnienia takich skoordynowanych działań na granicach zewnętrznych UE straż graniczna powinna – zgodnie z komunikatem Komisji – odmówić wjazdu wszystkim tym obywatelom państw trzecich, których podróż nie jest uznawana za niezbędną w obecnych okolicznościach.

Aby wesprzeć te działania na granicy zewnętrznej, Komisja Europejska przygotowała niniejsze wskazówki („wskazówki”) na podstawie informacji przekazanych przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) przy wsparciu Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) i Europolu.

Wskazówki nawiązują również do wspólnego oświadczenia członków Rady Europejskiej z dnia 26 marca 2020 r., w którym podkreślono konieczność zintensyfikowania działań w celu umożliwienia powrotu do domu obywatelom Unii, którzy utknęli państwach trzecich i chcą wrócić do miejsca zamieszkania.

Wskazówki zawierają porady i praktyczne instrukcje dotyczące wdrożenia środków przyjętych przez państwa członkowskie ⁽⁶⁾ i państwa stowarzyszone w ramach Schengen po przyjęciu komunikatu.

W szczególności wskazówki dotyczą:

- wprowadzenia tymczasowego ograniczenia podróży mającego zastosowanie do wszystkich podróży innych niż niezbędne, odbywanych z państw trzecich na obszar UE+,
- uproszczenia zasad tranzytu do celów repatriacji obywateli Unii oraz członków ich rodzin, którzy utknęli w państwa trzecich,
- minimalnej obsługi w konsulatach w zakresie rozpatrywania wniosków wizowych oraz
- postępowania w przypadku przekroczenia dozwolonego okresu pobytu z powodu ograniczeń podróży, m.in. w przypadku obywateli państw trzecich zwolnionych z obowiązku wizowego.

1. **Wprowadzenie tymczasowego ograniczenia podróży mającego zastosowanie do wszystkich podróży innych niż niezbędne, odbywanych z państw trzecich na obszar UE+ ⁽⁷⁾**

a) *Informacje ogólne*

Zgodnie z kodeksem granicznym Schengen ⁽⁸⁾ i przepisami krajowymi przyjętymi w celu zapewnienia skoordynowanych działań w celu zwalczania COVID-19 można odmówić wjazdu niebędącym rezydentami obywatelom państw trzecich, u których to obywatele występują istotne objawy lub którzy byli szczególnie narażeni na ryzyko zakażenia i których uznano za zagrożenie dla zdrowia publicznego.

- W art. 2 pkt 21 kodeksu granicznego Schengen „zagrożenie dla zdrowia publicznego” zdefiniowano jako każdą chorobę mogącą przerodzić się w epidemię według definicji Międzynarodowych przepisów zdrowotnych Światowej Organizacji Zdrowia lub inną chorobę zakaźną lub zakaźną chorobę pasożytniczą, jeżeli są one objęte przepisami dotyczącymi ochrony, mającymi zastosowanie do obywateli państw członkowskich.
- W art. 6 ust. 1 kodeksu granicznego Schengen określono warunki wjazdu obywateli państw trzecich, w tym warunek, że nie mogą oni stanowić zagrożenia m.in. dla zdrowia publicznego (art. 6 ust. 1 lit. e)).
- Art. 14 kodeksu granicznego Schengen stanowi, że obywatelom państw trzecich, którzy nie spełniają warunków wjazdu ustanowionych w art. 6 ust. 1 i którzy nie należą do żadnej z kategorii osób, o których mowa w art. 6 ust. 5, odmawia się wjazdu ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2020/03/17/conclusions-by-the-president-of-the-european-council-following-the-video-conference-with-members-of-the-european-council-on-covid-19/>

⁽⁷⁾ Obszar „UE+” obejmuje wszystkie państwa członkowskie strefy Schengen (w tym Bułgarię, Chorwację, Cypr i Rumunię), a także cztery państwa stowarzyszone w ramach Schengen. Może on obejmować również Irlandię i Zjednoczone Królestwo, jeżeli państwa te zdecydują się na dostosowanie.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulującego przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen).

⁽⁹⁾ Bez uszczerbku dla stosowania szczególnych przepisów dotyczących prawa do azylu i ochrony międzynarodowej lub wydawania długoterminowych wiz pobytowych (zgodnie z art. 14 ust. 1 kodeksu granicznego Schengen).

Wszelkie decyzje o odmowie wjazdu muszą być proporcjonalne, niedyskryminacyjne i wykonywane w sposób zapewniający pełne poszanowanie godności ludzkiej osób, których dotyczą. Środek uznaje się za proporcjonalny, pod warunkiem że został on zastosowany po konsultacji z organami ds. zdrowia i uznany przez nie za odpowiedni i niezbędny do osiągnięcia celu w zakresie zdrowia publicznego ⁽¹⁰⁾.

Praktyczne wskazówki:

W formularzu odmowy wjazdu, którego wzór zawarty jest w załączniku V do kodeksu granicznego Schengen, część B, powód „I” odnosi się do kwestii związanych ze zdrowiem publicznym. Każde państwo członkowskie powinno podać odniesienia do swoich przepisów krajowych dotyczących odmowy wjazdu w odniesieniu do art. 6 ust. 1 i art. 2 pkt 21 kodeksu granicznego Schengen.

Jeżeli obywatelom państw trzecich podróżującym na podstawie ważnej wizy Schengen (art. 6 kodeksu granicznego Schengen) odmawia się wjazdu z przyczyn uzasadnionych jedynie ograniczeniami podróży ze względu na zagrożenie dla zdrowia publicznego (środki krajowe, w których uznaje się stan zagrożenia zdrowia publicznego), należy podjąć następujące kroki:

- Bardzo ważna jest interpretacja „istotnych objawów”, ponieważ w przypadku COVID-19 na początku choroby może występować szereg łagodnych objawów oddechowych. W przypadku osób, które są „...szczególnie narażone na ryzyko zakażenia [...]”, należy stosować klasyfikację „kontaktów wysokiego ryzyka” przedstawioną w sprawozdaniu technicznym ECDC.
- Należy wypełnić standardowy formularz odmowy wjazdu na granicach (załącznik V część B – kodeks graniczny Schengen), wskazując „I” (uważany(-a) za stanowiącego(-cą) zagrożenie dla zdrowia publicznego) jako powód odmowy: Należy podać wyraźne odniesienie do środka krajowego, który został przyjęty w celu zapewnienia skoordynowanych działań i określenia zakresu tymczasowych ograniczeń podróży innych niż niezbędne.
- Funkcjonariusz straży granicznej podaje powód odmowy na formularzy w sekcji „Uwagi”.
- Funkcjonariusz straży granicznej przeprowadzający odprawę graniczną umieszcza w paszporcie stempel wjazdowy, unieważniony przekreśleniem na krzyż nieusuwalnym czarnym tuszem, i zapisuje naprzeciw przekreślenia po prawej stronie, również nieusuwalnym tuszem, literę „I”. Ważnej wizy nie należy opatrywać stemplem „COFNIĘTO” lub „UNIEWAŻNIONO”, jeżeli jedynym uzasadnieniem odmowy wjazdu jest powód „I”.
- Aby zapewnić lepszą ewidencję przypadków odmowy związanej z ograniczeniami podróży innych niż niezbędne ze względu na zagrożenie dla zdrowia publicznego, należy je rejestrować w krajowych systemach odprawy granicznej, jeżeli tylko przewidują one możliwość wprowadzenia dodatkowych informacji do danych dotyczących pasażera poddanego odprawie granicznej.
- Podróżny powinien otrzymać ulotkę informacyjną z infografiką na temat COVID-19: infografiki i ulotkę ECDC można pobrać tutaj.
- W przypadku zdrowego podróżnego nie ma konieczności przekazywania dodatkowego powiadomienia sanitarnego władzom sąsiadującego państwa trzeciego, do którego podróżny jest zwracany z przejścia na zewnętrznej granicy lądowej UE (ruch drogowy lub kolejowy) lub przejścia na zewnętrznej granicy morskiej UE (na przykład porty wyznaczone do regularnych połączeń promowych lub inne porty, do których wpływają statki wycieczkowe lub rybacy indywidualni na statkach rybackich).

b) Podróżni, którym zezwala się na przekroczenie granic zewnętrznych przy wjeździe

- 1) Obywatele UE / obywatele państw stowarzyszonych w ramach Schengen oraz członkowie ich rodzin niezależnie od posiadanego obywatelstwa, obywatele państw trzecich posiadający dokument pobytowy oraz osoby pozostające na ich utrzymaniu

Zgodnie z komunikatem z tymczasowego ograniczenia podróży należy zwolnić obywateli wszystkich państw członkowskich UE i państw stowarzyszonych w ramach Schengen powracających do miejsca zamieszkania. Zwolnienie to powinno dotyczyć:

- wszystkich obywateli UE ⁽¹¹⁾ i obywateli państw stowarzyszonych w ramach Schengen oraz członków ich rodzin niezależnie od posiadanego obywatelstwa;
- obywateli państw trzecich, którzy są rezydentami długoterminowymi na mocy dyrektywy w sprawie pobytu długoterminowego ⁽¹²⁾, oraz osób, których prawo pobytu wynika z innych dyrektyw UE lub z prawa krajowego lub które posiadają krajowe wizy długoterminowe.

⁽¹⁰⁾ COVID-19: Wytyczne dotyczące środków zarządzania granicami w celu ochrony zdrowia i zapewnienia dostępności towarów i niezbędnych usług, C(2020) 1753 final, Bruksela, Dz.U. C 861 z 16.3.2020, s. 1.

⁽¹¹⁾ Obejmuje to obywateli Irlandii, jako państwa członkowskiego, mimo że Irlandia nie jest państwem Schengen. Obywateli Zjednoczonego Królestwa należy do końca okresu przejściowego traktować tak samo jak obywateli UE.

⁽¹²⁾ Dyrektywa Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi, Dz.U. L 16 z 23.1.2004, s. 44.

Obywateli San Marino, Andory, Monako i Watykanu / Stolicy Apostolskiej należy traktować na równi z obywatelami państw członkowskich do celów stosowania ograniczenia podróży innych niż niezbędne przedstawionego w komunikacie, w takim sensie, że państwa członkowskie UE powinny zezwolić na wjazd obywateli tych państw oraz zamieszkujących w nich obywateli państw trzecich, aby umożliwić im powrót do domu.

Wszystkie osoby (tj. zarówno obywatele UE / państw stowarzyszonych w ramach Schengen, jak i obywatele państw trzecich) przekraczające granice zewnętrzne, aby wjechać do strefy Schengen, podlegają systematycznym kontrolom na przejściach granicznych. Odprawy graniczne mogą obejmować kontrole stanu zdrowia określone w sekcji III wytycznych ⁽¹³⁾.

Państwa członkowskie muszą w każdym przypadku przyjmować swoich obywateli oraz obywateli Unii lub obywateli państw trzecich legalnie zamieszkujących na ich terytorium. Państwa członkowskie mogą jednak wprowadzić odpowiednie środki, takie jak nałożenie na osoby niebędące obywatelami danego państwa, które wjeżdżają na ich terytorium, obowiązku poddania się samoizolacji lub podobnym środkom po powrocie z obszaru dotkniętego COVID-19, pod warunkiem że nakładają takie same wymogi na własnych obywateli.

2) Inni obywatele państw trzecich, którzy mogą uzyskać zgodę na wjazd do UE pomimo zamknięcia granicy zewnętrznej UE

Tymczasowe ograniczenie podróży innych niż niezbędne nie powinno mieć zastosowania do osób podróżujących w niezbędnym celu lub w związku z koniecznością, w tym:

- pracowników służby zdrowia, osób prowadzących badania naukowe w dziedzinie zdrowia oraz pracowników służb opieki nad osobami starszymi,
- pracowników przygranicznych,
- pracowników sezonowych w rolnictwie,
- pracowników transportu,
- dyplomatów, pracowników organizacji międzynarodowych, personelu wojskowego oraz pracowników pomocy humanitarnej w ramach pełnionych przez nich funkcji,
- pasażerów tranzytowych ⁽¹⁴⁾,
- pasażerów podróżujących z niezbędnych przyczyn rodzinnych,
- osób wymagających ochrony międzynarodowej lub ochrony z innych przyczyn humanitarnych, z poszanowaniem zasady *non-refoulement*.

Osoby uprawnione do wjazdu na obszar UE+ powinny podlegać skoordynowanym i wzmocnionym kontrolom zdrowia.

Praktyczne wskazówki:

Podczas przeprowadzania odpraw granicznych podróżnych, którym zezwala się przekraczanie granic zewnętrznych przy wjeździe, organy krajowe ściśle egzekwują kodeks graniczny Schengen. W szczególności sprawdzają, czy paszporty, dowody tożsamości, dokumenty pobytowe lub inne dokumenty potwierdzające są autentyczne. Organy krajowe egzekwują systematyczne kontrole danych w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS), ponieważ chroni to strefę Schengen przed potencjalnym zagrożeniem terrorystycznym lub przestępczością transgraniczną. Paszporty obywateli państw trzecich są stemplowane.

Wyrwykowe kontrole sanitarne podróżnych pod kątem COVID-19 obejmują skanowanie termiczne lub przesiew na podstawie objawów. Należy stosować krajowe decyzje dotyczące procedury wjazdu. Kilka krajów podjęło na przykład decyzje o objęciu wszystkich osób wjeżdżających na ich terytorium (również własnych obywateli) 14-dniową kwarantanną.

Państwa członkowskie i państwa stowarzyszone w ramach Schengen mogą ograniczyć liczbę przejść granicznych, które pozostają otwarte dla kategorii podróżnych, którzy nadal mogą wjechać do strefy Schengen. **Środek ten może pomóc zapewnić pełne przestrzeganie wprowadzonych środków w dziedzinie zdrowia publicznego związanych z COVID-19 oraz prowadzenie wzmocnionych i odpowiednio ukierunkowanych kontroli na granicach zewnętrznych.** Może pomóc państwom członkowskim skoncentrować zasoby ludzkie na wyznaczonych przejściach granicznych, które są odpowiednio wyposażone, aby zapewnić pełne przestrzeganie kodeksu granicznego Schengen i szczególnych środków sanitarnych.

Państwa członkowskie i państwa stowarzyszone w ramach Schengen są proszone o przekazanie Komisji wykazu tych przejść granicznych do dnia 1 kwietnia 2020 r.

⁽¹³⁾ COVID-19: Wytyczne dotyczące środków zarządzania granicami w celu ochrony zdrowia i zapewnienia dostępności towarów i niezbędnych usług, C(2020) 1753 final, Bruksela, dnia (Dz.U. C 861 z 16.3.2020 r., s. 1.)

⁽¹⁴⁾ W tym powracających do własnego kraju dzięki pomocy konsularnej.

3) Kwestie bezpieczeństwa

W razie potrzeby Europol jest gotowy wezwać do rozmieszczenia dodatkowych zaproszonych funkcjonariuszy z państw członkowskich w celu przeprowadzania dodatkowych kontroli bezpieczeństwa w odpowiednich bazach danych (tj. system informacyjny Europolu, System Informacyjny Schengen, Interpol).

Na wniosek państwa członkowskiego można też zwiększyć transgraniczną współpracę policyjną na zasadzie dwustronnej/regionalnej, jeżeli okaże się to konieczne do zwalczania przestępstw lub zapobiegania im. Art. 18 decyzji w sprawie konwencji z Prüm stanowi podstawę prawną współpracy transgranicznej w związku ze zgromadzeniami masowymi i podobnymi istotnymi wydarzeniami, klęskami żywiołowymi oraz w związku z poważnymi wypadkami, w ramach prewencji kryminalnej oraz ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego. Umożliwia oddelegowanie funkcjonariuszy, ekspertów i doradców oraz dostarczanie sprzętu na wniosek państwa członkowskiego, na którego terytorium dana sytuacja występuje. Europol może ułatwiać takie wsparcie. Europol może też udzielać państwom członkowskim zwiększonej pomocy w zakresie zwalczania terroryzmu, przestępczości zorganizowanej i innych poważnych przestępstw stanowiących zagrożenie dla porządku publicznego i bezpieczeństwa.

Praktyczne wskazówki:

Przypomina się państwom członkowskim o konieczności przyznania dostępu do systemów informacyjnych lub wspólnych ram wymiany informacji i korzystania na granicach zewnętrznych z tych systemów i ram: Systemu Informacyjnego Schengen (SIS II), wizowego systemu informacyjnego (VIS), Eurodac. Należy ponadto korzystać z innych systemów pozaunijnych, takie jak baza Interpolu zawierająca dane skradzionych lub utraconych dokumentów podróży.

Jeżeli chodzi o dodatkowe kontrole bezpieczeństwa, w odniesieniu do profili wysokiego ryzyka, państwa członkowskie powinny kontynuować współpracę i wymianę informacji, aby zapewnić optymalne wykorzystanie danych Europolu, SIS i Interpolu. Należy dążyć do bardziej systematycznego stosowania wskaźników ryzyka dostarczanych przez Europol i Frontex w celu identyfikacji profili wysokiego ryzyka. Należy wdrożyć spójne trójpoziomowe podejście do przekazywania informacji, w szczególności w odniesieniu do zagranicznych bojowników terrorystycznych, ponieważ kontrole w SIS II nie obejmują całego zakresu znanych podejrzanych spoza UE. W związku z tym konieczne są systematyczne kontrole w bazach danych Europolu w celu rozszerzenia zasięgu kontroli na granicach o osoby nieuwzględnione w SIS II.

Aby usprawnić kontrole bezpieczeństwa, państwa członkowskie mogą zwrócić się do Europolu o wsparcie w zakresie udostępniania, pozyskiwania i analizy danych, w tym w zakresie systemu informacyjnego Europolu, zdolności w zakresie zarządzania danymi oraz innych zdolności i narzędzi kryminalistycznych.

c) Odprawy wyjazdowe osób, które pragną opuścić UE

Przeprowadzając odprawę wyjazdową, służby graniczne powinny stosować następujące wytyczne:

- Dostarczyć pasażerom informacji o tymczasowych ograniczeniach podróży do UE, które nie są niezbędne, w związku z epidemią COVID-19. Niepokojące przypadki mogące mieć związek z COVID-19 należy niezwłocznie skierować do odpowiednich służb medycznych.
- Przeprowadzać wyrywkowe kontrole sanitarne przy wyjeździe, które mają na celu ocenę występowania objawów lub narażenia na COVID-19 u podróżnych opuszczających kraje dotknięte epidemią. Podróżnym, których zidentyfikowano jako narażonych na kontakt z COVID-19 lub zarażonych wirusem powodującym tę chorobę, nie należy zezwalać na podróż.

Obywatele UE+ lub obywatele państw trzecich, którzy chcą opuścić UE, powinni otrzymać następujące informacje:

- Należy wydać formalne ostrzeżenie informujące o możliwych środkach w sąsiadujących państwach członkowskich UE, państwach stowarzyszonych w ramach Schengen lub w państwach trzecich w odniesieniu do kwestii dotyczących podróży i zdrowia, w zakresie, w jakim środki te zostały zgłoszone właściwymi kanałami komunikacji.
- Należy wydać formalne ostrzeżenie do obywateli UE i zamieszkujących w państwie członkowskim obywateli państw trzecich informujące, że w przypadku ponownego wjazdu z państwa trzeciego mogą mieć do nich zastosowanie krajowe środki związane ze zdrowiem.

- Należy wydać formalne ostrzeżenie dla obywateli państw trzecich informujące o szczególnych środkach, które są egzekwowane przy wjeździe oraz miałyby w związku z tym do nich zastosowanie przy ponownym wjeździe.
- To formalne ostrzeżenie powinno być dostępne we wszystkich językach urzędowych UE, w języku(-ach) państwa lub państw graniczących z danym państwem członkowskim oraz w języku, który obywatele państw trzecich rozumieją lub co do którego można w uzasadniony sposób przypuszczać, że jest dla nich zrozumiały.

Praktyczne wskazówki:

Państwa członkowskie i państwa stowarzyszone w ramach Schengen mogą ograniczyć liczbę przejść granicznych, które pozostają otwarte dla podróżujących wjeżdżających; państwa powinny jednak nadal zezwalać podróżnym na wyjazd przez każde lądowe lub morskie przejście graniczne, jeżeli podróżni pojawią się spontanicznie i pod warunkiem, że sąsiednie docelowe państwo trzecie przyjmuje podróżnych wjeżdżających na danym przejściu granicznym.

Państwa członkowskie i państwa stowarzyszone w ramach Schengen są proszone o uzgodnienie z sąsiadującymi państwami trzecimi, które lądowe lub morskie przejścia graniczne pozostają otwarte do celów odprawy wjazdowej lub wyjazdowej. Środek ten ma na celu maksymalne ograniczenie liczby podróżnych, którym odmawia się wjazdu w sąsiadującym państwie trzecim po zakończeniu odprawy wjazdowej przez służby graniczne UE/Schengen. Państwa członkowskie i państwa stowarzyszone w ramach Schengen są proszone o przekazanie Komisji tych ustaleń do dnia 1 kwietnia 2020 r.

d) Priorytet odpraw wjazdowych, biorąc pod uwagę szczególną sytuację sanitarną

W związku z możliwością ograniczenia przez państwa członkowskie liczby przejść granicznych otwartych dla podróżnych na granicach zewnętrznych państwa członkowskie mogą powołać się na art. 9 kodeksu granicznego Schengen (tymczasowe uproszczenie odpraw granicznych), który umożliwia przyznanie odprawom wjazdowym wyższego priorytetu niż odprawom wyjazdowym. Zgodnie z kodeksem granicznym Schengen odprawa graniczna na granicach zewnętrznych może więc zostać tymczasowo uproszczona w związku z wyjątkowymi i nieprzewidzianymi okolicznościami, które powodują takie natężenia ruchu, że czas oczekiwania na przejściu granicznym nadmiernie się wydłuża, a wszystkie zasoby w zakresie personelu, wyposażenia i organizacji zostały wyczerpane.

W takich okolicznościach należy uwzględnić następujące kwestie:

- Odprawom wjazdowym należy przyznać wyższy priorytet niż odprawom wyjazdowym.
- Mimo uproszczenia odpraw straż graniczna powinna stemplować dokumenty podróży obywateli państw trzecich zarówno przy wjeździe, jak i wyjeździe, zgodnie z art. 9 ust. 3 kodeksu granicznego Schengen.
- Uproszczenie odpraw powinno być tymczasowe, dostosowane do uzasadniających je okoliczności i wycofywane stopniowo.

Powyższe przepisy nie naruszają środków sanitarnych zgodnie z prawem krajowym państw członkowskich.

Trzeba należycie uwzględnić środki zaproponowane w komunikacie Komisji w sprawie wdrożenia uprzywilejowanych korytarzy w kontekście wytycznych dotyczących środków zarządzania granicami w celu ochrony zdrowia i zapewnienia dostępności towarów i usług podstawowych ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁵⁾ C(2020) 1897 (Dz.U. C 96I z 24.3.2020, s. 1.)

Praktyczne wskazówki:

Państwa członkowskie, które muszą tymczasowo uprościć odprawy wyjazdowe zgodnie z kodeksem granicznym Schengen, wzywa się do utrzymania pełnych odpraw granicznych przy wjeździe, uzupełnionych odpowiednimi środkami sanitarnymi. Wdrożenie tego środka będzie ułatwione ze względu na ograniczenie liczby przejść granicznych, które pozostają otwarte dla podróżnych na granicach zewnętrznych.

Informacje o skutkach opuszczenia terytorium UE w obecnej sytuacji, o których mowa w lit. c) powyżej, mogą mieć formę ogólnych informacji rozmieszczonych w różnych miejscach, co najmniej w językach danego państwa członkowskiego oraz państwa sąsiedniego, a także w języku angielskim.

- e) Środki sanitarne i środki bezpieczeństwa chroniące funkcjonariuszy straży granicznej i innych funkcjonariuszy publicznych rozmieszczonych na granicach zewnętrznych

Państwa członkowskie zachęca się do wyposażenia wszystkich funkcjonariuszy publicznych zaangażowanych w odprawy graniczne lub celne, kontrole sanitarne lub wszelkiego rodzaju kontrole na granicach zewnętrznych w środki ochrony indywidualnej takie jak maski, rękawice i żele odkażające.

Praktyczne wskazówki:

Higiena rąk odnosi się do częstego mycia rąk mydłem i wodą lub czyszczenia rąk roztworami alkoholowymi, żelami lub chusteczkami. Ręce należy myć regularnie mydłem i wodą przez 20–40 sekund. W warunkach pozaszpitalnych środki do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu mają ograniczoną wartość dodaną w stosunku do mydła i wody. Jeżeli są stosowane, powinny zawierać 60–85 % alkoholu. Pod tym linkiem można znaleźć plakat Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób dotyczący skutecznego mycia rąk.

Nie ma dowodów, by noszenie masek w warunkach pozaszpitalnych przez osoby, które nie są chore, ograniczało ryzyko rozprzestrzeniania się epidemii. Osoby pracujące w obsłudze, które mają dużo bezpośrednich kontaktów z innymi osobami – tak jak funkcjonariusze straży granicznej – są jednak w większym stopniu narażone na spotkanie z zakażonymi osobami. W przypadku korzystania z masek należy stosować najlepsze praktyki w zakresie ich zakładania, zdejmowania i wyrzucania. Po zdjęciu maski zawsze należy stosować środki higieny rąk opisane powyżej.

Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób opublikowało sprawozdanie techniczne, które zawiera wytyczne dotyczące stosowania środków pozafarmaceutycznych w celu opóźnienia i złagodzenia skutków 2019-nCoV.

Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób opracowało też mikrokurs na ten temat, który można wykorzystać do szkolenia personelu.

Opublikowano również wytyczne dotyczące noszenia i zdejmowania środków ochrony indywidualnej w ramach opieki zdrowotnej nad pacjentami, u których podejrzewa się lub potwierdzono COVID-19.

2. Tranzyt i ułatwienie tranzytu po repatriacji

Zgodnie ze wspólnym oświadczeniem członków Rady Europejskiej z dnia 26 marca 2020 r. konieczne jest zintensyfikowanie działań w celu umożliwienia powrotu do domu obywatelom UE, którzy utknęli w państwach trzecich i chcą wrócić do miejsca zamieszkania.

Państwa członkowskie muszą ułatwiać tranzyt obywateli UE i członków ich rodzin niezależnie od posiadanego obywatelstwa, jak również obywateli państw trzecich posiadających dokument pobytowy oraz osób pozostających na ich utrzymaniu, którzy powracają do państwa członkowskiego, którego są obywatelami lub w którym zamieszkują.

Dotyczy to w szczególności obywateli UE i członków ich rodzin, którzy utknęli za granicą i wracają do UE, niezależnie od tego, czy przybywają lotem komercyjnym, czarterowym czy samolotem krajowym.

Obywatele Serbii, Macedonii Północnej, Czarnogóry i Turcji należy traktować na równi z obywatelami państw członkowskich i państw stowarzyszonych w ramach Schengen do celów stosowania tymczasowego ograniczenia innych niż niezbędne podróży do UE określonego w komunikacie, jeżeli powracają oni do swoich krajów pochodzenia w ramach operacji repatriacyjnych na podstawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, z uwagi na fakt, że państwa te są państwami uczestniczącymi w tym mechanizmie. Należy zapewnić tranzyt wszystkich osób ⁽¹⁶⁾ i ich rodzin repatriowanych w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności z państwa członkowskiego, w którym przekroczyli oni granicę zewnętrzną, do miejsca pochodzenia.

Praktyczne wskazówki:

Biorąc pod uwagę ograniczoną dostępność lotów komercyjnych, obywatele przybywający do portu lotniczego w jednym z państw członkowskich powinni mieć możliwość tranzytu dowolnym środkiem transportu. Warunkiem tranzytu w obrębie UE nie powinno być to, by środek transportu był zapewniany przez państwo członkowskie, którego dana osoba jest obywatelem lub rezydentem. Celem musi być zapewnienie, by loty dostępne obywatelom UE, którzy utknęli za granicą, były wykorzystywane w jak najlepszy sposób, umożliwiając pasażerom powrót do wszystkich możliwych miejsc przeznaczenia w UE.

Państwa członkowskie są proszone o poinformowanie linii lotniczych o zwolnieniu z tymczasowego ograniczenia podróży obywateli UE, którzy podróżują do domu. Co więcej, zgodnie z art. 26 konwencji z Schengen linie lotnicze przewożące obywateli UE z państwa trzeciego do strefy Schengen nie ponoszą odpowiedzialności przewoźnika w przypadkach, gdy tranzyt przez państwo członkowskie przeznaczenia lotu nie jest gwarantowany przed przyjęciem podróżnego na pokład samolotu. Przepisy UE dotyczące odpowiedzialności przewoźnika nie mają zastosowania do obywateli UE i potencjalnych odmów wjazdu ze względu na zdrowie publiczne.

Jeżeli państwo członkowskie wymaga od obywateli UE przedstawienia dowodu potwierdzającego dalszy tranzyt, na przykład biletu kolejowego, informacje te należy zamieścić na stronach internetowych państw członkowskich w celu zapewnienia obywatelom odpowiednich informacji. Wymóg taki należy również przekazać pozostałym państwom członkowskim, w tym ich ambasadom i konsulatom w państwach trzecich w ramach lokalnej współpracy konsularnej. Aby ułatwić dalszy tranzyt przez terytorium państwa członkowskiego, obywatele UE powinni mieć możliwość uzyskania takiego dowodu na granicy. W tym celu można im na przykład umożliwić zakupu biletów kolejowych lub lotniczych bezpośrednio w portach lotniczych.

3. Minimalna obsługa w konsulatach do celów rozpatrywania wniosków wizowych

Państwa członkowskie i państwa stowarzyszone w ramach Schengen stosują obecnie ograniczenia podróży na swoich granicach zewnętrznych. W ramach środków mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się COVID-19 większość państw strefy Schengen zawiesiła rozpatrywanie wniosków o wydanie wizy krótkoterminowej w odniesieniu do podróży, które nie są niezbędne. Zachęca się jednak organy konsularne państw strefy Schengen do stosowania wytycznych w sprawie „minimalnej obsługi” do celów rozpatrywania wniosków wizowych określonych kategorii osób ubiegających się o wizę podczas epidemii COVID-19. Należy stosować ogólne zasady rozpatrywania wniosków wizowych. Wytyczne te mają również zastosowanie, jeżeli obowiązują formalne ustalenia dotyczące reprezentacji.

W przypadku braku formalnych ustaleń należy zastosować reprezentację *ad hoc*, jeżeli trzeba rozpatrzyć wnioski wizowe w indywidualnych przypadkach i w wyjątkowych okolicznościach, np. w przypadku personelu uczestniczącego w szczytach wojskowych / szczytach w sprawie bezpieczeństwa, ze względu na pilne problemy medyczne itp. Przed wydaniem wizy państwo członkowskie rozpatrujące wniosek powinno skonsultować się z państwem członkowskim przeznaczenia.

Należy systematycznie przypominać posiadaczom wiz, że będą oni zobowiązani do uzasadnienia swojego celu podróży i przedstawienia dokumentów potwierdzających na przejściu granicznym. Należy ich też odpowiednio poinformować o tym, że muszą przejść wyrywkowe kontrole sanitarne, i o konsekwencjach ich przybycia do UE (tj. że mogą zostać objęci obowiązkiem samoizolacji).

W komunikacie wymieniono szereg kategorii podróżnych zwolnionych z tymczasowych ograniczeń podróży lub podróży, do których nie należy stosować tymczasowego ograniczenia podróży. Podróżni należący do niektórych z tych kategorii mogą być obywatelami państw trzecich objętymi wymogiem posiadania wiz krótkoterminowych.

⁽¹⁶⁾ Obywatele państw członkowskich UE, państw stowarzyszonych w ramach Schengen, Zjednoczonego Królestwa oraz państw uczestniczących w Unijnym Mechanizmie Ochrony Ludności.

Mimo tymczasowego częściowego zamknięcia wydziałów wizowych konsulaty państw członkowskich (i potencjalnie podmioty zewnętrzne przyjmujące wnioski) powinny zatem pozostać otwarte oraz przyjmować i rozpatrywać wnioski wizowe podróżnych należących do następujących kategorii:

- członkowie rodzin obywateli UE objęci dyrektywą 2004/38/WE,
- pracownicy służby zdrowia, osoby prowadzące badania naukowe w dziedzinie zdrowia oraz pracownicy służb opieki nad osobami starszymi,
- pracownicy przygraniczni,
- pracownicy transportu,
- dyplomaci, pracownicy organizacji międzynarodowych, personel wojskowy oraz pracownicy pomocy humanitarnej w ramach pełnionych przez nich funkcji,
- pasażerowie, którzy muszą przesiąść się w międzynarodowych strefach tranzytowych portów lotniczych między lotami spoza strefy Schengen,
- pasażerowie podróżujący z niezbędnych przyczyn rodzinnych.

Należy stosować **ogólne zasady rozpatrywania wniosków** o wizę krótkoterminową i tranzytową wizę lotniskową (kodeks wizowy).

Ważność wydanej wizy: Zaleca się domyślnie wydawać wizy wielokrotnego wjazdu i wizy umożliwiające wielokrotny tranzyt lotniczy o ważności minimum 6 miesięcy oraz dozwolonym okresie pobytu 90 dni (z wyjątkiem tranzytowych wiz lotniskowych).

Informowanie społeczeństwa: Państwa członkowskie powinny niezwłocznie poinformować opinię publiczną w odpowiednich miejscach o praktykach, które będą stosowane. Preferowanym wariantem byłoby udzielenie wspólnych informacji przez wszystkie państwa członkowskie.

Informacje dla kraju przyjmującego: Niniejsze wytyczne zostaną przekazane korespondentom ds. lokalnej współpracy schengenńskiej w delegaturach Unii i zaleca się przekazanie tych informacji organom krajowym krajów przyjmujących.

Praktyczne wskazówki:

W takich przypadkach państwa członkowskie i państwa stowarzyszone w ramach Schengen są proszone o poinformowanie organów krajowych na danym przejściu granicznym UE/Schengen, że ma się tam pojawić podróżny z wizą Schengen wydaną w wyjątkowych okolicznościach.

4. Postępowanie w przypadku przekroczenia dozwolonego okresu pobytu z powodu ograniczeń podróży, m.in. w przypadku obywateli państw trzecich zwolnionych z obowiązku wizowego

Pobyt posiadaczy wiz przebywających w strefie Schengen, którzy nie mogą wyjechać w terminie upływu ważności wizy krótkoterminowej, może zostać przedłużony do maksymalnie 90/180 dni przez wyznaczone organy państw członkowskich⁽¹⁷⁾. Jeżeli posiadacz wizy będzie musiał zostać w strefie Schengen dłużej niż wynosi przedłużony okres 90/180 dni, właściwe organy krajowe powinny wydać krajową wizę długoterminową lub zezwolenie na pobyt czasowy.

Jeżeli obywatel państwa trzeciego zwolniony z obowiązku wizowego będzie musiał zostać w strefie Schengen dłużej niż wynosi przedłużony okres 90/180 dni, właściwe organy krajowe powinny wydać krajową wizę długoterminową lub zezwolenie na pobyt czasowy.

Zachęca się państwa członkowskie do znoszenia kar administracyjnych lub innych kar nakładanych na obywateli państw trzecich, którzy nie mogą opuścić terytorium danego państwa ze względu na ograniczenia podróży. Podczas rozpatrywania przyszłych wniosków wizowych nie należy brać pod uwagę przekroczenia dozwolonego okresu pobytu z powodu ograniczeń podróży.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/doc_centre/borders/docs/annex_27_authorities_competent_for_extension.pdf